

امنیت درج

بررسی مبانی امنیت از دیدگاه مذاهب فقهی

www.ketab.ir

نگارنده:

دکتر مجید زجاجی مجرد

سرشناسه: زجاجی مجرد، مجید، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدیدآور: امنیت در حج: بررسی مبانی امنیت از دیدگاه
مذاهب فقهی / نگارنده مجید زجاجی مجرد
مشخصات نشر: کاشان: کوثریه، ۱۳۹۹.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۳۶۵۴-۳-۳
مشخصات ظاهری: ۲۲۵ص.
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.
یادداشت: کتابنامه
موضوع: حج
موضوع: تضمین و وثیقه فقه
موضوع: فقه تطبیقی
موضوع: فقه حنبلی
موضوع: فقه جعفری
موضوع: زیارت و زائران -- تدابیر امنیتی
رده‌بندی کنگره: BP۱۸۸/۸
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۳۵۷
شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۷۲۰۴۴

- امنیت در حج: بررسی مبانی امنیت از دیدگاه مذاهب فقهی
- دکتر مجید زجاجی مجرد
- آماده‌سازی متن: واحد فنی و تحقیقات انتشارات کوثریه
- چاپ اول / ۱۳۹۹ / ۱۰۰۰ نسخه
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۳۶۵-۴-۳-۳
- قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان
- حق چاپ محفوظ است و تکثیر کل یا بخشی از این کتاب
شرعاً و قانوناً مجاز نمی‌باشد.

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
۱۵	فصل اول: کلیات و مفاهیم
۱۷	گفتار اول: کلیات
۱۷	الف: تبیین موضوع / بیان مسئله
۱۸	ب: ضرورت تحقیق
۱۹	پ: پیشینه‌ی تحقیق
۲۰	ت: سؤال اصلی تحقیق
۲۰	ث: دلایل خاص انتخاب موضوع
۲۱	گفتار دوم: مفاهیم
۲۱	الف: مفهوم مبانی
۲۳	ب: مفهوم امنیت
۲۵	پ: مفهوم لغوی و اصطلاحی حج
۲۷	ت: امامیه
۲۸	شخصیت امام صادق علیه السلام
۳۱	ث: حنابله
۳۳	ج: نبود امنیت در حج
۳۴	نبود امنیت در مسیر
۳۵	نبود امنیت در مکه و بیت‌الله
۳۹	فصل دوم: مبانی فقهی امنیت در حج از دیدگاه امامیه
۴۱	گفتار اول: مبانی قرآنی امنیت
۴۱	مقدمه
۶۷	گفتار دوم: مبانی روایی امنیت
۶۷	مقدمه
۶۸	الف) روایت اول
۶۹	ب) روایت دوم
۷۱	پ) روایت سوم

۷۲	 (ت) روایت چهارم
۷۳	 (ث) روایت پنجم
۷۶	 (ج) روایت ششم
۷۹	 گفتار سوم: مبانی عقل در امنیت
۷۹	 مقدمه
۸۵	 مبحث اول: حکم عقل به قاعده «الامتناع بالاختیار لا ینافی الاختیار»
۸۷	 مبحث دوم: حکم عقل در ترجیح اهم بر مهم
۸۷	 موارد شش گانه اهمیت و ملاک ارجح بودن
۹۰	 مبحث سوم: حکم عقل بر «امنیت مقدمات مفوته»
۹۰	 مقدمه
۹۳	 مبحث چهارم: ما لا یتَم الواجب الابه فهو واجب
۹۳	 مقدمه
۹۴	 الف: استطاعت
۱۰۱	 ب: استطاعت به معنای صحت جسم و تخلیه السرب
۱۰۲	 تخلیه سرب به چه معناست؟
۱۰۴	 مبحث پنجم: مسئلهی قضا و قدر و رابطهی آن با امنیت در حج
۱۰۴	 مقدمه
۱۰۴	 الف: مفهوم قضا و قدر (بیان اجمالی)
۱۰۵	 ب: تبیین قضا و قدر (بیان تفصیلی)
۱۰۸	 پ: بیان رابطهی قضا و قدر و اراده و اختیار انسان
۱۰۹	 ت: نتیجه گیری کلی از بحث قضا و قدر
۱۱۱	 گفتار چهارم: مبانی امنیت براساس استدلال فقهی
۱۱۱	 مقدمه
۱۱۲	 مبحث اول: قاعدهی فقهی لاضرر و لاضرار
۱۱۴	 مبحث دوم: قاعدهی فقهی لاحرج
۱۱۶	 مبحث سوم: بحث ضمان
۱۱۶	 مقدمه
۱۲۰	 جمع بندی از کل فصل دوم

فصل سوم: مبانی فقهی امنیت در حج از دیدگاه حنابله	۱۲۳
گفتار اول: مبانی قرآنی امنیت	۱۲۵
بیان نظرات فقهی علمای مذهب حنابله	۱۳۷
نتیجه گیری از گفتار	۱۳۹
گفتار دوم: مبانی روایی امنیت	۱۴۱
جایگاه روایات در فقه حنابله	۱۴۱
الف) حدیث اول	۱۴۲
ب) حدیث دوم	۱۴۳
پ) حدیث سوم	۱۴۵
ت) حدیث چهارم	۱۴۸
گفتار سوم: مبانی عقل در امنیت	۱۵۱
مبحث اول: طرح مسئلهی قضا و قدر از دیدگاه عقل	۱۵۳
مبحث دوم: قاعدهی تکلیف مالا یطاق	۱۵۸
۱- تکلیف مالا یطاق از دیدگاه اشاعره	۱۶۰
۲- تکلیف مالا یطاق از دیدگاه معتزله و امامیه	۱۶۱
ارتباط قاعده با بحث امنیت	۱۶۲
گفتار چهارم: مبانی امنیت براساس استدلال فقهی	۱۶۳
مبحث اول: سد ذرایع به چه معناست؟	۱۶۳
مبحث دوم: بررسی فقهی «استطاعت» از دیدگاه حنابله	۱۶۶
مقدمه	۱۶۶
مبحث سوم: قاعدهی نفی عسر و حرج و قاعدهی لاضرر	۱۶۹
فصل چهارم: بیان فروع فقهی امنیت	۱۷۳
گفتار اول: فروع فقهی مترتب بر اشتراط امنیت در فقه امامیه	۱۷۵
مبحث اول: اثبات استطاعت طریقی در کنار استطاعت شرعی	۱۷۵
مبحث دوم: لزوم تعیین راه امن برای حج در صورت فقدان امنیت	۱۷۷
مبحث سوم: اثبات امتنانی بودن امنیت در حج	۱۷۸
مبحث چهارم: کمیت لازم در اشتراط امنیت	۱۸۱
مبحث پنجم: بحث از ضمان در فرض سلب امنیت	۱۸۲

گفتار دوم: فروعات فقهی مترتب بر اشتراط امنیت در حنابله	۱۸۵
مقدمه	۱۸۵
مبحث اول: اگر امنیت نباشد، حج از لحاظ شرعی منتفی است	۱۸۵
مبحث دوم: بدون احرام نمی‌توان از میقات گذشت یا اعمال حج به‌جا آورد	۱۸۷
مبحث سوم: دادن رشوه به دشمن در طریق، برای ایجاد امنیت لازم نیست	۱۸۷
مبحث چهارم: در هیچ‌یک از مذاهب، انجام جرم آزاد نبوده	۱۸۸
مبحث پنجم: استطاعت طریقی شرط وجوب حج است	۱۸۹
نتیجه‌ی مشترک میان هر دو مذهب	۱۹۱
گفتار سوم: آثار حقوقی سلب امنیت در ایران و عربستان	۱۹۳
مقدمه	۱۹۳
مبحث اول: آثار حقوقی سلب امنیت در عربستان سعودی	۱۹۴
بیان چند مطلب	۱۹۵
الف: اتباع بیگانه در حقوق بین‌الملل	۱۹۵
ب: اصل آزادی رفت و آمد	۱۹۶
پ: مسئولیت حقوقی دولت میزبان	۱۹۷
مبحث دوم: آثار حقوقی سلب امنیت در جمهوری اسلامی ایران	۲۰۰
الف: نقش حاکم اسلامی در تأمین امنیت	۲۰۰
ب: دارالاسلام و دارالحرب	۲۰۳
پ: تبعیت مجازات نسبت به جرم در حقوق ایران	۲۰۴
ت: تمسک به قانون اساسی	۲۰۵
ث: خلاصه‌ی گفتار سوم	۲۰۶
فصل پنجم: مقایسه میان دو مذهب در مورد امنیت	۲۰۹
الف: ویژگی‌های امامیه در مورد امنیت	۲۱۰
ب: ویژگی‌های حنابله در مورد امنیت	۲۱۱
پ: بیان مشترکات هر دو مذهب	۲۱۱
ت: نتیجه‌ی مقایسه	۲۱۲
ث: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری از کل بحث	۲۱۲
پیشنهادهات	۲۱۶

مقدمه:

«فیه آیات ینات مقام ابراهیم و من دخله کان آمناً...»

آل عمران / ۹۷

حج بزرگ‌ترین نمایشگاه بین‌المللی اسلام است، تنها عبادتی است که تمامی خلایق را از همه‌ی گروه‌ها در تمامی اعصار به‌طور یکسان در یک‌جا جمع می‌کند و تنها مقصودشان خداست. می‌توان گفت حج عبادتی است که تمام عبادت‌ها را در بر می‌گیرد و همه‌ی عبادت‌ها در آینه‌ی حج نشان داده می‌شود.

حج فلسفه‌ی روح و جسم را درهم آمیخته و جسم را مرکبی مطمئن برای روح انسانی ساخته تا با ورودش در بیخ‌ها و گفتن لبیک و بستن احرام و با دخول در حرم و طواف بیت و نماز طواف و با سعی و تقصیر و ورود در عرفات و وقوف مشعرالحرام و منا و تلبور عبدبودن در ایام تشریق و راندن شیطان درون و برون در رمی جمرات و طواف نساء و نمازش و سعی مجدد میان صفا و مروه و هروله‌ی خانانه و ... بتواند بر خوان رحمت الهی جلوس داشته باشد و با کمال رسیدن حکمت عبودیت در حرم رسول‌الله و حضور در صفای حرم ائمه‌ی هدی در بقیع‌الغرقد، پیوندی الهی با ولایت ائمه‌ی معصومین علیهم‌السلام را برای نفس مطمئنه که راکب جسم بوده، ایجاد نماید.

حج هیچ‌گاه تعطیل نمی‌شود و نشده و نخواهد شد که این وعده‌ی الهی است. شاید برای دسته‌ای در زمان خاص به‌علت نبود شرایط مثل امنیت، موقتاً تعطیل شود ولی اصلش همیشه در جریان است.

خداوند سبحان این مکان مقدس را حرم امن خود اعلان نموده و تمام مفسرین عامه و خاصه و علمای فریقین، امنیت را به‌استناد آیات شریفه و احادیث، به‌صورت عام دانسته و تمامی مصادیق امنیت اعم از جانی، آبرویی، مالی، جسمی، روحی، فردی، اجتماعی، سیاسی، عقلی و ... را شامل می‌شود و شک نیست که متجاوزان به حرم امن الهی، سرنوشت اصحاب فیل را خواهند داشت.

حادثه‌ی تلخ و ناگوار مسجدالحرام به‌خصوص حادثه‌ی منا در حج سال ۱۳۹۴ شمسی که حدود ۸ هزار نفر به شهادت رسیدند و تعدادی از شهدا هموطنان عزیز ما بودند، هرگز فراموش نمی‌شود. کسانی که ادعای خادم حرمین شریفین را دارند و امروزه در عنوان دینداری آلت دست مستکبران قرار گرفته‌اند، باید پاسخگوی این بی‌کفایتی باشند. آنهایی که در صحنه حاضر بودند و یا با بررسی دقیق این حادثه‌ی تلخ را زیر نظر گرفته‌اند، به‌خوبی می‌دانند که انداختن مسئولیت به‌گردن عامل قضا و قدر، هیچ توجیه عقلانی و شرعی نداشته و به‌استناد قواعد حقوق بین‌الملل عمومی و خصوصی و اصل حمایت از حقوق مهاجرین و معاهدات و پروتکل‌های بین‌المللی، و به‌استناد قرآن و سنت و ادله‌ی محکم دینی بنابر مذاهب مختلف فقهی باید جبران خسارت معنوی و مادی صورت پذیرد.

در این نوشتار برآن شدیم همچون ران ملخی که به سلیمان نبی هدیه شد، مسئله‌ی امنیت را از دیدگاه مذاهب فقهی و در پاره‌ای از موارد، روش وهابیت، تحت عنوان «امنیت در حج، بررسی مبانی امنیت در حج از دیدگاه مذاهب فقهی» مورد بررسی قرار دهیم. هدف از نوشتار اینکه: به‌تنها این حادثه‌ی تلخ به‌بوت‌های فراموشی سپرده نشود (هرچند رسم تاریخ همین است) بلکه به‌استناد کتاب و سنت (معصومین) باید خسارت جبران گردد و همچنین عدم کفایت حاکمان حجاز و مدعیان بی‌دلیل را اظهار داشته و دانستن مردم و نسل‌های آینده مبنی بر اینکه احراز امنیت در حج دستور صریح الهی بوده و به‌هیچ‌وجه نباید به آن خدشه وارد گردد.

در این نوشتار ادله‌ی امنیت از لحاظ قرآن، حدیث و قواعد فقهی معتبر در هر دو مذهب و آثار حقوقی سلب امنیت و مقایسه میان دو مذهب در مورد امنیت مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

خواننده‌ی محترم و عزیز! معترفم که حقیر به‌طور کامل نتوانسته‌ام موضوع نوشتار را به انجام رسانم، ولی به‌لطف خدا سعی نمودم به‌گونه‌ای مسئله را بررسی کنم که پیروان مذاهب فقهی به‌خوبی به لزوم احراز امنیت پی ببرند و به بحمدالله با مدد از خون پاک شهیدان سرافراز حادثه‌ی مکه و منا، این اثر توانسته باشد گوشه‌ای از این حقانیت را به سمع جهانیان برساند.